

Izhaja 10. in
25. dan vsa-
cega meseca.

POPOTNIK

Velja za celo
leto 3 gold. za
pol leta 1 gold.
50 kr.

List za šolo in dom.

I. leto.

V Celji, 10 januarja 1880.

1. list.

Popotnik.

Popotni les in torbico s predali,
Odobrim v spremstvo si na daljno pot;
Pohodim góre, dol, morja obali,
Ogledam znamenitosti povsod.
Tako hodé po mili domovini,
Naberem mnogo raznih si novin,
In té skrbno v edjéne po vsebíni,
Kolegom, rodoljubom dam v spomin.

Ivan Grebencee.

Rojakom.

Že dolgo so gojili rodoljubi ob bregovih bistre Savinje in njenih okolice gorko željo, da bi izhajal v Celji list, po katerem bi se posebno učitelji pa tudi drugi ljudje v raznovrstnih stvareh na prijeten način podučevali in kratkočasili. Nameravali so narediti središče duševnega delovanja v blagor in omiko svojega naroda, v katerem se shajajo učeni in priprosti ljudje raznih stanov in razne starosti, da se eden od družega tega uči, česar mu je v dosego njegovega duševnega ali telesnega blagostanja še potrebno. Zato so oskerbeli za list mnogo podučljivega, zanimivega in kratkočasnega berila, s katerim si bo v vedno večje kroge pot gladil ter se duševno in gmotno krepil.

Listu bo ime „Popotnik“, kateri bo 10. in 25. dan vsacega meseca k svojim blagim naročnikom popotoval ter jim donášal za tri goldinarje na leto ali pa za 1 gold. 50 kr. na pol leta, kar mu bodo dobri in zvedeni prijatelji v popotno torbico nadevali.

Z današnjim dnevom se odpravlja Popotnik na svoje težavno popotovanje. Da bi bistrega duha in čverstega zdravja le dolgo dolgo popotoval!

Pri odhodu ga obhajata strah in veselje. Strah ga je, ko pomisli, koliko bo moral obhoditi, preden si vgladi pot. Hoditi bo moral čez širne ledine,

gole puščave in sterne gore; plašili ga bodo veliki prepadi, globoke reke in druge zdaj še neznane zapreke.

Z veseljem ga pa navdaja nada, da ga bodo gostoljubni rojaki pod svoje strehe radi sprejemali ter ga po zmožnosti prijazno pogostili. Poštenih ljudi se ne bo zogibal ter rad poterkal na vrata učenega gospoda kakor priprostega kmeta; enako prijazno bo pozdravljaj bogatina kakor reveža; med stanovi ne bo razločka delal, temveč vsakega spoštoval kakor se spodobi. Kedar v hišo pride, bo vsakemu kaj posebnega povedal, kar bo vse enako zanimivalo. Učitelji kakor učenci, stari kakor mladi, učeni kakor priprosti, vsi bodo od Popotnika kaj podučljivega in prijetnega zvedeli, če ga le radi poslušajo.

Kakor si pa vsak moder gospodar načert naredi, po katerem svoje gospodarstvo vodi, tako si je tudi Popotnik naredil načert ali program, po katerem se bo v svojih sporočilih ravnal.

Pred vsem bo skerbel, da bo vsikdar vedel o važnih in potrebnih rečeh kako modro besedo temeljito, pa po domače povedati; opazoval bo marljive učitelje, kako se z najboljšim vspehom pri poduku mladine trudijo, da jih lahko drugim v posnemo priporočuje; poslušal bo dalje pravljice in pripovedke, ktere si priprosto ljudstvo pripoveduje, kake pesmi si prepeva ali kake navade in šege se pri njem o raznih prilikah nahajajo. Vse to so leskeči biseri, kteri so se iz starih časov med ljudstvom še ohranili kot najdraža dedšina njegovih slavni prednikov. Pozvedaval bo, kje je kak pokojnik kaj imenitnega in slavnega v blagor človeštva storil; povedal bo, kake so dežele, mesta, tergi in vasi, skoz ktere bo popotoval. Kako se je slovstveno polje obdelovalo in se še obdeluje bo s posebno pazljivostjo sporočeval. Tudi dopise bo sprejemal od svojih prijateljev iz bližnjih in daljnih krajev, da zve njih nasvete, želje in misli kakor druge zanimive novice in važne dogodke. V svoji popotni torbici bo imel vsikdar kako kratkočasnico ali vganke za svoje prijatelje, kterim bo včasih tudi pisal, kedar bo treba kakega pojasnila. Zadnjič še bo pa vse take reči razglašal, ktere lahko njegovi prijatelji in drugi pošteni ljudje v svoj prid obračajo.

Da bo pa Popotniku mogoče vse to storiti, kar obeta, pridobil si je mnogo zvedenih in zvestih prijateljev, kteri ga bodo vodili in mu popotno torbico polnili. Le za krepko popotno palico še prosi, na ktero se bo vpiral po stermih krajih, da dospe vselej redno k svojim prijateljem in znancem. Več ko bo stalnih naročnikov na njegovo blago, močnejša bo njegova popotna palica.

S polno popotno torbico in krepko palico v rokah bo potoval „Popotnik“ veselega serca po Štajarskem in Kranjskem, Koroškem in Primorskem, Hrovaškem in Ogerskem.

Obiskaval pa bo tudi tuje dežele in tuje narode, da bo vedel pripovedovati, kaj je tam lepega videl in dobrega slišal.

Pri odhodu želi sebi srečen pot, svojim prijateljem pa prav srečno novo leto!

Prijazna beseda učiteljem in drugim šolskim prijateljem.

Že dolgo časa traja med slovenskimi učitelji glas, ki izrekuje neobhodno potrebo, da se tudi učitelji, delajoči v posameznih krajinah naše mile domovine, duševno združiti morajo, ako hočejo ogromno svojo službino nalogo popolnoma rešiti, ako hočejo tirjatvam ustrezati, ki jih vsak narod staviti more izobraževalcem svojega zaroda. Le-ta glas doni dan za dnevom silnejše; on nam je porok, da se vsaj večina slovenskih učiteljev ne le popolnoma zaveda svoje naloge, ampak da je tudi pri volji, kaj dobrega početi za blagor domače ljudske šole. Ali se pa v tej zadevi do sedaj ni nič storilo? Krivično bi sodili, ako bi rekli, da ne. Znano nam je, kako so si prizadevali odlični pedagogi, tudi slovensko učiteljstvo k skupnemu delovanju nagniti; a žalibog, da je praveden njih trud večjidel brez uspeha ostal! I zakaj to? Nočemo tu preiskovati uzrokov; le eno je gotovo: ljulika je zdravo zernje popačila, napake so veliko dobrega zadušile. — Ako pa po prvih korakih zaželeno doseči doslej ni bilo mogoče, hočemo li mi križem roke držati, med tem ko naši tovariši na Nemškem, Češkem i. t. d. združeni med seboj krepko napredujejo v notranjih šolskih razmerah? To bi bila sramota za nas in celi naš rod. Hvala Bogu, nismo duševno tako revni, da bi ne spoznali, kaj nam bistri um, blaži serce ter vzbuja in krepi duševne in telesne moči! Lepo število štejem med nami še takšnih starejših mož, ki zaradi tega še niso poparjeni, ker se jim prvo vse hvale vedno početje posrečilo ni. Pripravljene so vnovič iti na terdo delo ter žertovati za blagor šole, za blagor naroda svoje duševne in telesne moči. Pa tudi mladež pritiska. Ona išče priložnosti, da bi se okrepila za težavni posel, ki ga je nastopila; rada bi izustila svoje mnenje, rada bi prišla iz negotovosti do resnice, — naredimo ji prostor, da se lahko krene. Tedaj na delo!

Da se želji, izhajajoči iz učiteljskih krogov ustreže, izhajati je začel „Popotnik“, kojega glavno načelo zraven drugih za šolo in dom važnih stvari bo, buditi in gojiti enotno delovanje ljudskih učiteljev v slovenskih šolah, in sploh pospeševati razvoj ljudskih učilnic. Znabiti pa že zadostujejo doslej izhajajoči pedagogični listi našim potrebam? Pri nas Slovencih je pedagogično slovstvo še le mlada vejica, koja še rasti potrebuje; nov listič je le mala trohica, ki jo učitelji k duševni vlastovini naroda dodati zamorejo. Pa saj imamo ptuje pripomočke, ki so res izverstni; težko si sami boljših stvarimo! Res je, da smo bili doslej in večjidel smo še do sedaj primorani, nas dalje izobraževati na podlagi ptujega slovstva, a zelo se moti, kdor misli, da omika, na ta način pridobljena, že napravi čisto gotovega učitelja. Učitelj je sicer sprejel omiko za se, a nikakor še ne za deco, ki jo odgojevati ima; z vednostmi, ki si jih je prilastil, je dolžan deco obdariti, a ta dar mora za deco pripraven biti, drugače ga le-ta ne sprejme. I ta priprava je njegovo lastno delo, delo, koje se nikakor ne da spolniti s ptujimi pripomočki, kajti otrok ni ptujec, ampak domačin. — To

delo je preimenitno, in zahteva od učitelja, da se ga s celo svojo močjo poprime, ako hoče, da bo njegovo poučevanje pravi sad prineslo. Ali posamezna moč bi precej onemogla, ako bi se sama lotila terdega dela, končema bi tudi zabredla na enostranska pota, kar bi pa zopet splošni prid kalilo. Združimo se tedaj k skupnemu delovanju! Konferencije in učiteljska društva so sicer lepe naredbe, ki takošno delovanje pospešujejo. O prvih moramo reči, da slišimo pri njih včasih res jedernate obravnave; po izvrstnih razložbah se nam večkrat kaže, kako bi se moralo v šolah pravilno delovati i. t. d., a vendar konferencije ne vstrezajo do čistega našim potrebam. Zlovesten zdihej: Oj da bi se vse te lepe besede v vsaki šoli uresničile! ta zdihej, pravimo, ki ga slišimo pri konferencijah od strani marsikterega nadzornika, tega ali unega učitelja, nam očitno kaže, da trud, ki so ga imeli posamezni učitelji pri izdelovanju svojih sestavkov, nima pravega uspeha, in to vse zato, ker poslušalci nimajo dovolj časa, niti da bi popolnoma sprejeli celo prednašano stvarino, niti da bi jo popolnoma prebavili. Vsled tega pomanjkuje pa tudi pri takšnih prilikah živahnih debat, ki bi imele reč razjasnjevati. H temu še pristavimo, da se veršé konferencije vsako leto le enkrat, res premalo časa, kakor da bi se zamoglo rešiti ogromno število šolo zadevajočih vprašanj. Ne veliko boljše se godi pri društvenih sejah. Res da zborujejo učiteljska društva večkrat v letu, pa kaj pomaga to, ker mnogoverstne zavire učiteljem zabranjujejo, se redoma vdeleževati društvenih sej.

„Popotnik“ se je namenil vse te neugodnosti s časoma odpraviti. Potoval bode z domačih krogov v domače kroge, odnašal in donašal bo v učni predelek spadajoče mnenje posameznih učiteljev. Sosebno bo prinašal praktične obravnave o raznih vednostih, in to na podlagi čitank, ki so ne davno na svitlo prišle. Uravnaval in pretresoval bo učno gradivo na podlagi veljavnih učnih načertov. Priobčeval bo znanstvene reči, pripravne učitelja samega dalje omikovati. Potoval bo po logih domačega in tujega slovstva in priporočeval potem učiteljem in občinstvu strokovnjaška dela. Po posebnih priprostitih sestavkih bo zanimival stariše za šolo, kazal bo pravo pot, po kateri se šola in dom sporozumeti zamoreta.

Da pa dosežemo naš namen, obrnemo se pred vsemi družimi k Vam, dragi tovariši! Odprite Vaše duri „Popotniku“ in sprejmite ga tudi kot učiteljskega vodnika! Obtvorite ga z Vašim duševnim blagom in pošljite ga tako okinčanega zopet med Vaše tovariše, delali boste po takem ne le za Vaš omejeni kraj, ampak delali boste za občni prid. Znano nam je, da je med vami lepo število izvrstnih izvedencev v tem ali unem oddelku znanstva; povejte „Popotniku“, kako pri poučevanju ravnate, da zamore le-ta lepše izgleda prinašati Vašim tovarišem, gotovo Vam bodo ti hvaležni. Tovariši! „Popotnik“ naj nam bo srednik, po katerem napotimo skupno delovanje po slovenskih šolah pod geslom: Slega jači! Obrnemo se pa tudi k drugim prijateljem ljudske šole in njenega zdravega napredka. Podpirajte nas v naših namerah! Hvaležno bo „Popotnik“ sprejemal Vaše nasvete, radostno in pozorno bo čitalo učiteljstvo Vaše nauke.

Treba nam je še omeniti, da se bo „Popotnik“ strogo držal svojega glavnega načela. Nikdar ne bo zagazil na pote, ki bi ga od pravega namena odrinili. — Varoval se bo vestno vseh napak, ki bi utegnile naše početje oškodovati.

J. Bobisut.

Poduk

v zgodovini na ljudski šoli.

Odkar se je tuli zgodovina med predmete ljudske šole sprejela, se je sicer o tej stvari že mnogo razpravljalo. Ni torej lahko več kaj novega — originalnega o tej zadevi naglašati. To pa tudi ni namen pričujočega spisa, ampak poskusiti le hočemo glavna vodila, katera so strokovnjaki na pedagoškiem polju o zgodovinskem poduku postavili, povzeti, ter je podati, kolikor mogoče v lahko razumljivi obliki z dotičnim lastnim mnenjem izvirajočim iz natančnega premišljevanja na podlagi si pri poduku nabranihkušenj.

Vsled tega nam bodi dovoljeno naslednje točke natančneje razpravljati:

I. Imenitnost zgodovinskih vednosti sploh.

II. Pomen zgodovine za ljudsko šolo in kako se ima ta predmet tukaj obravnavati.

III. Kedaj se ima poduk v tem predmetu početi in kako se tvarina v posameznih letnih oddelkih predavati.

IV. Obseg učne tvarine za podavanje v kronološkim redu u viših oddelkih.

I.

Pred nami vedno dve knjigi odpertiležite, iz kojih se lahko neprenehoma učimo, izučiti pa se ne moremo — nikoli. Mislimo knjigo prirode in knjigo zgodovine. Obe nam ponujate previliko zakladov! Iz njih se izliva vir spoznave in modrosti, — obe odpirate bralcu oči in mu blažite sree! Prirodoslovje in zgodovina sta pokladna stebra prave izobraženosti!

Bodi si pa sprehod skozi veličastno naravo še tako mičen, spodbudljiv in okrepečaven — danes hočemo brati le v knjigi zgodovine, od katere pravi Locke, da je učiteljica sprevidnosti in državljanske modrosti. (*Die Geschichte ist die grosse Meisterin der Klugheit und bürgerlichen Lebensweisheit*).

Zgodovina nepristransko in brezobzirno razpolaga pred nami prigodke preteklosti in nam kaže v njih kali bodočnosti. Zraven tega nam pa razodeva tudi prikazi sedajnosti.

Ako hoče človek vsakdanje prikazi prav zapopasti; ako hoče prav sklepati o prigodkih, kateri se pred nami kakor blisk vršijo ali se pa v mirnem teku vsakdanjega življenja prikazujejo; ako hoče zapopasti, kako večna pravica tukaj en narod povzdiguje, tam pa družega ponižuje; ako hoče z eno besedo gledati z odpertimi očmi v človeskem rodu božje gospodarstvo: Zgodovina ga bode nar boljše in zanesljivo vodila!

Toda preteklost ima tudi kali bodočnosti v sebi. Pregrehe narodov, o katerih nam zgodovina pripoveduje, se maščujejo prej ali pozneje. V preteklosti

položeno dobro seme pa tudi gotovi sad prinaša, naj še dozori tudi tako pozno. Nepristranska sodnica — zgodovina — trebi in čisti! Marsikteremu velikažu, pred kojim so se vrstniki trepetaje pripogibali, odvzame blisčobo in ravno tako očisti marsikatero ime nezasluženega madeža, ter dokazuje zmiraj in vselaj le resnico: „*Die Geschichte ist das Weltgericht.*“

Dalje prihodnjič.

Učiteljem in staršem

nekaj Ant. M. Slomšek-ovih izrekov o poduku in odgoji.

Nabral Tone Brezovnik.

Malo imamo Slovenci možev pedagogov, pa še tistih ne poznamo, ne spoštujemo in ne posnemamo dovolj. Kedarkoli čitam kako slovensko pedagogično razpravo, vselej se v poterjilo in podporo pisateljevih nazorov citirajo le tuji, a kako redko, skoro da nikoli, izreki domačih pedagogov. Skoro bi človek mislil, da mi nimamo slavnih, jedernatih, podučnih izrekov svojih pedagogov. Da temu ni tako, ampak da se je tudi od naših mož izrekla marsiktera zlata beseda, kojo naj bi si vsak učitelj in odgojitelj globoko v serce vtisnil ter se po nji ravnal, to nekoliko dokazati je namen naslednjih verstic.

Č. čitatelji pač poznajo Slomškega in vedó, da se smelo reformator naših šol in naš največji pedagog (in eden največih vseh národov sveta) zvati žamore, ali njegovi odgojiteljni nazori so morda še marsikomu precej neznani. Zato sem nabral in objavil nekoliko njegovih „izrekov o šoli in odgoji“. Želim le, da bi jih čitatelji z ovim veseljem in koristjo prebirali, kakor v istini zaslužijo. Pri premišljevanju marsikojega teh izrekov, naj si pred oči stavijo dobo, v kateri je naš Slomšek deloval in pisal, kajti potem jim bo marsikteri izrek razumljivejši.

Ako se posreči, prinese „Popotnik“ še v tem letu tudi životopis Slomškega kot pedagoga. Da bo spis izversten, priča naj to, da bo izšel iz peresa enega najslavnejših prisateljev na polju domačega slovstva.

1.

Perva šola domača je mladenču juterna zarija, v kateri se mu začne daniti; duh se drami, serce ogreva in zarano pokaže, kakov bo dan njegovega prihodnjega življenja, je li bo jasno ali oblačno njegovo dejanje, ali mu hoče veselo solnce sijati ali oblaki nemile osode njegové pote pokrivati.

2.

Materni nauk je mladenču juterna zarija, njeni bogoljubni vzgled mu je za vse žive dni lepa bela luč; materni spomin spremlja človeka prav po angeljsko na vseh potih; in naj se ravno tak človek včasih zajde, prej ali slej ga rajne matere duh na pravo pot poverne. Blagor toraj sinu, ki dobrega očeta — dvakrat blagor njemu, kateri dobro kerščansko mater ima.

3.

Pač je za otroka največa sreča, da ga modri stariši v ponižnosti izgojijo, delavnosti in ostrega življenja brez vsake razvade privadijo. Taki sinovi in hčere prirastejo, možje in žene čversti ko jeklo, in marljivi ko mravlje. Mehkužno izrejeni otroci so puhli repi podobni, vse svoje dni rahli, sebi in svojim ljudem velika nadloga. Ova resnica je gotova — le žalibog! premalo obrajtana pri stariših, kateri svojo deco po opično ljubijo.

4.

Dobro ni za človeka, če se mu hitro predobro godi; prelehko se dobrega razvadi, težko, težko pa odvadi, in po preranih dobrotah na vselej svojo zadovoljnost zgubi.

5.

Stariši radi svojim otrokom vse dovolijo, ker se za njihovo ljubezen bojé, in mislijo, da jih bodo deca radi imeli, ako jim vse po volji storé. Pa samoglavni, termasti, kujavi, nepostrežni, izberljivi, kljubetni, na vse hudo razvajeni otroci svojih starišev ne ljubijo in se jih ne bojé. Dokler so mladi, očetu in materi nagajajo, kadar njih strahu odrastejo, jih pa kolnejo.

6.

Hočeš živeti zdrav in vesel in včakati srečnih starih dní, v mladosti se vadi ostrosti, bos hoditi, namestu kave mleko, namestu vina vodo piti, po tem te bo na stare dni vino krepčalo, in kava ti bo zdravilo, kadar jameš pešati. Se mlad pregosto voziš, boš star pešec hodil, da bi le mogel. Razvajen otrok je najhujši neték, pičlega vajeno serce pa največe bogastvo. Blagor mu, kdor ni razvajen! Razvada je najgerša brada.

7.

Kdor se v mladosti prav uči,
Za mizo lahko on sedi,
Zanémarna prismoda
Kostí za vratmi gloda.

8.

Hočeš li zdrav ostati in včakati starih dní, skerbi posebno za tri reči: za prosto glavo, tople noge in pa za odperto telo.

9.

Lepo in pametno je, da stariši otroku včasi kako reč prepustijo, naj si bo mlado sadunosno drevce, ali dvoje golobov, ali kako malo živinče, da si ga izredi. Ima ž njim veselje in skerb, ter se tako nauči iz mladih nog za svoje skerbeti. Taki otroci bodo dobri gospodarji in gospodinje. Pa tudi šole deca zamuditi ne smejo.

10.

V mladih letih se mora vsak učiti, pridno ubogati, zvesto delati in pa s slabo hrano in hodno obleko zadovoljen biti. Tako bo izrastel mož dobu ali hrastu podoben, ki nepremakljivo na mestu stoji, kamor je svoje korenine zasadil, ter daja kraju senco in sad: zadovoljnega moža krasna podoba.

11.

Ni dobro, da otroci prehitro stariše zapustijo, na duši in truplu kilavi nimajo pravega varha, ne strahoneta, ne najdejo matrne zlate skerbi in so razgubljenim piščetom podobni, ki kokljo zgubijo. Ljubezni med tako deco in stariši nobene prave ni, sreča take rodbine žive korenine nima, in se po navadi hitro razleti. Ptuja reja otrok je le mačuhna goja, bodi si v deških redilnicah in varovalnicah še tako dobrih! Dete naj za materjo — otrok za očetom tako dolgo hodi, da si bo samo po svetu pomagati znalo. Ako perve šole otroci doma ne najdejo, vse svoje žive dni ostane kilav sad.

Blagor sinu, komur je mati prvi, oča drugi, moder in pošten školnik še le tretji učitelj, ki ni samo učitelj, marveč tudi skerben kerščanski rednik!

12.

Po sinu se oča imenuje, po njem dobro ali slabo sluje za mnoge zarode. Rajne matere koščice v črni zemlji počivajo, ali matrne čednosti in slabosti hčeri po svetu nosijo, pokojnici v slavo ali nečast, ji lepšajo diko nebeško, ali ji množijo muko peklensko. Oh, naj bi očetje in matere ovo resnico bolj živo spoznali, in za svojo deco bolj skrbeli.

Dalje prihodnjič.

Narodna pripovedka

i z Kozjanskega okraja.

Nabira M. Žolgar.

Bil je bogat mož in bogata žena, vsega sta imela dosti, samo otrok še nista imela. Ko sta dobila pa eno hčer, sta jo jako rada imela. Pa dobila sta tudi dvanajst sinov, ktere je posebno mati jako čertela. Hči je dobivala beli kruh, sini pa črnega. Sinovi so vedno sestro za kruh prosili. Ko mati to vidi, zakriči: „Vranovi gladovni, da bi le proč zleteli!“ In kar je zgovorila, se je naenkrat zgodilo. Hči je bila zdaj sama doma in dobro se ji je gobilo. Ali ona je bila dobra in je vedno Boga prosila, da bi bila skoraj večja, da bi šla po svetu brate iskat. Ko je bila šestnajst let stara, je šla po svetu. Vzela je od doma tri črne kure in je šla. Prvi dan je pojedla eno; drugi dan pa eno. Tretji dan je prišla v neko kerčmo, tam je pojedla tretjo kuro, koščice je pa spravila. V tisti krčmi je zvedela, da je tam steklena gora. Hči je šla k gori, koščice od tistih treh kur na steklo devala in je tako na goro šla. Skoraj bi že bila gori, pa zmanjkala ji je ena koščica, ali ona si je odrezala prst in tako gor prišla. Ko je gor prišla, je videla lepo hiško in šla je noter. Notri ni bilo nikogar doma, samo na mizi je bil en kruh, na sredi skleda z jedjoo in dvanajst krožnikov. Deklica je vsakemu kruha odrezala in mu jesti dala, potem pa šla in je vseh dvanajst postelj potlačila, na dvanajsti pa zaspala. Ko so dvanajsti vranovi domu prileteli, so postali dečki in so se k jedi spravili. Pa vsak je prašal: „Kdo je meni kruha vrezal?“ Drugi je: „Kdo

je meni krožnik nadeval?« in tretji: „Kdo je meni posteljo potlačil?“ Dvanajsti jo je našel na postelji spati in spoznali so jo, da je njihova sestra. Niso je hteli zbuditi, ampak pustili so jo do jutra. Vjutrju jih je prašala, če bi jih mogla rešiti, oni so ji pa djali: „Če ti tri leta ene besedice ne spregovoriš, nas bodeš odrešila“. Zanesli so jo v posušen vodnjak in vsak dan ji je eden jesti nosil. Ko je že dve in pol leta noter bila, se pripeti, da gre neki grof na lov. Psi ovošejo deklico in začnejo lajati pred vodnjakom. Grof pride tje in pogleda vodnjak in ko deklico noter zapazi, jo zapove ven vzdigniti. Grof jo je domu peljal in ji drugo obleko dal, potem pa jo prosil, naj bo ona njegova žena. Ali ona ni nič govorila. Grof se je razjezil in ji dal pol leta za promišljevanje. Ko je pol leta prešlo, še le niso bila tri leta proč in ona še nič ni govorila. Grof reče, naj jo črez tri dni obesijo. Ko so jo že k vislicam pripeljali, in jo že obesiti hočejo, prijezdi dvanajst vitezov na belih konjih in zapovejo, naj čakajo. Tri leta so ravno pretekla in deklina je smela govoriti, zakaj bratje so že odrešeni. Šli so domu in obhajali gestijo. Vsi dvanajsteri bratje so pa bili veliki gospodje na grofovem dvoru.

Slovstvo.

Listi, ktere slov. ljud. učiteljem v naročevanje priporočujemo, so:

V r t e c. Časopis s podobami za slov. mladino. Izhaja 1. dne vsacega meseca na celi poli in stoji za vse leto 2 gl. 60 kr. Naročnina se pošilja uredništvu v Lingarjevih ulicah hiš. št. 1 v Ljubljani. Urednik in založnik mu je g. Iv. Tomšič, c. kr. vadniški učitelj. — X. letnik.

U č i t e l j s k i T o v a r i š. List za šolo in dom. Izhaja 1. in 15. vsacega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gl. Ureduje ga g. M. Močnik, učitelj v I. mestni deški šoli v Ljubljani. Založnik je tiskar g. Rud. Milic. — XX. letnik.

Z v o n. Lepoznanski list. Izhaja na Dunaji 1. in 15. vsacega meseca na celi poli. Naročnina znaša za vse leto 4 gl. in se pošilja: Wien, VIII, Lange Gasse 44. Urednik in založnik mu je g. Jos. Stritar. — VI. letnik.

C e r k v e n i g l a s b e n i k. Organ Cecilijinega društva v Ljubljani. Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gl., za ude Cecilijinega društva 1 gl. 50 kr. Uredništvo in opravištvostava v Alojznici v Ljubljani. — III. letnik. Ta list se g. organistom toplo priporočuje.

S l a v č e k. Zbirka šolskih pesmi. Vglasbil in izdal v 3 zvezkih Anton Nedvêd, c. kr. učitelj godbe v Ljubljani.

Perva stopnja obsega 55 pesm. in velja 20 kr.

Druga „ „ 53 „ „ „ 20 „

Tretja „ „ 68 „ „ „ 30 „

Vsled ukaza visokega c. kr. ministerstva za nauk in bogočastje od 9. septembra 1879 št. 13215 je raba te zbirke (176 pesmi) dovoljena pri poduku v ljudskih šolah.

Veseli nas, da je ta zbirka zopet našo domačo šolsko literaturo pomnožila, da imamo več prav lepega gradiva za deklamovanje in popevanje. Tovariši, sezite po nji!

D i e H e i m a t. Illustriertes Familienblatt. Erscheint jährlich in 24 Heften am 15. und letzten eines jeden Monates 4—6 Bogen stark, Preis pro Heft 20 kr. Mit vielen Original-Illustrationen. Verlags-Expedition: Wien, I., Seilerstätte 1.—5. Jahrgang. Naročuje se lahko na njo tudi v vsaki bukvarnici.

NB. O „Vrtec-u“ in Heimat* hočemo v enem prihodnjih listov še več spregovoriti.

Dopisi.

Celje. Celjski mestni šolski svet je odločil, naj bi se otroci vbogih o božiču obdarili, ter sklenil, da bi to reč milostljive celjske gospe, ktere so že v mnogih silah na pomoč prišle, prevzele. Gotovo lep sklep! Gospe so prevzele trud. Kakor bučelice so nevtrudljivo darove nabirale, in v kratkem nad 200 gold. pa tudi oblačila in obuvala nabrale. Marljivo so skerbele zato, da bi vsak otrok prejel, česar mu je potreba, in v serce veseliti je moglo vsacega, da so to delo v kratkih dnevih tako dobro izpeljale. Božič se je približal in ž njim dan obdaritve. Mestne učiteljice so dobrovoljno božično drevce zalo okinčale. Dne 23. decembra ob štirih popoldne so se otroci večjidel se svojimi stariši v šolskih izbah zbrali in potem so se v razsvetljeno dvorano peljali, v kateri so gospodje: mestni župan dr. Neckermann, namestniški svetovalec Haas, mestni šolski svetovalec Sajovic, preč. opat Vrečko in mnogi drugi že zbrani bili. Kako so otroci ostermeli zagledavši prekrasno razsvetljeno božično drevce! To je bilo veselje! Še nikdar niso kaj tacega doma doživeli. Neizrečeno so pa bili tudi ganjeni, ko jih je g. župan dr. Neckermann priserčno ogovoril, in jih k trudu in marljivosti spodbujal. Potem so deklice lepo slovesno pesem zapele, in mali fantiček je deklamoval mično pesem, razodevajoč otroške občutke tako lepo, da so v vseh očeh solze zaigrale. Z veliko ljubeznjivostjo so blage gospe potem darila delile; ne le oblačila, ampak tudi marsikteri dober hruhek je nad 100 otrok prijelo. Veselje se njim je na licih bralo. Potem je ena deklica deklamovala ter se v imenu vseh otrok zahvalila, konečno pa so fantje krepko zapeli.

Sklenila se je ta radostna veselica s tem, da sta gospoda nadučitelja Blümel in Bobisut gospem, koje so tako lep izgled milega serca kazale, in celemu šolskemu svetu, ki je to dobro djanje vzbudil, hvalo izrekla. Gospod Bobisut je še verh tega stariše opominjal, naj skerbijo, da bodo otroci darila koristno rabili. Otroke pa je opominjal, da bi se za naprej prav radi učili in se lepo obnašali, ako hočejo prihodnje leto še večje veselje doživeti. Ko je gospoda odšla, poprijeli so se otroci božičnega drevesca ter mu tudi sladko težo obrali, potem so se podali mirno domu. Vsi pa, kateri so tako lepo ta namen podpirali, so srečni bili in svoje plačilo za to dobro delo v sercu prinesli.

Božičnica za otroke na šoli celjske okolice je bilo kaj lepa. 28. decembra preteklega leta ob treh popoldne se je zbralo toliko šolskih otrok in občinstva v veliki, lepo okinčani dvorani v grofiji, da je bila gnječa. Otroci so zapeli najpoprej primerno pesem, potem se je pa predstavljala igra: Ubožec od Pesjakove Lujize, katero je Vrtec v 1. listu lanskega leta prinesel. Igrala se je tako nježno in serčno, da so marsikomu solze v očeh zaigrale, ko je gledal, kako dobroserčni otročiči svoje narljubše reči ubožčeku darujejo. Po igri so otroci spet eno lepo zapeli, potem pa je načelnik katoliškega podpornega društva g. Žičkar v prav lepem in ganljivem govoru razložil pomen božičnice ter zahvalo izrekel vsim dobrotnikom, posebno pa presvitlemu cesarju in milostljivemu škofu. Na to se je zahvalila ena deklica v imenu obdarovanih otrok v ličnem govoru za prijete darove. S cesarsko pesmijo, ktera se je z velikim navdušenjem pela, se je končala lepa slovesnost. Otroci kakor odrašeni se je bodo z veseljem še dolgo spominjali. Nazadnje se je obdarovalo nad 50 otrok z zimsko obleko in obuvalom. Pa tudi hlebov, medenih pogač, pozlačenih orehov in mnogo drugih dobrih reči, s kterimi so č. šolske sestre in gospodč. Leština božično drevo tako lepo ovenčale, se je med otroke razdelilo. Le še takih božičnic in ljubezen do šol in šolskih dobrotnikov se bo množila!

Vojnik. Celjsko učiteljsko društvo je imelo dne 4. dec. p. l. svoje mesečno zborovanje. Navzočih je bilo 25 udov. Zapisnik zadnje seje se je prečital ter poterdil.

G. Vodušek je potem sporočal o analitično-sintetični metodi in obravnaval besedo „nit“ na podlagi nove Mikložičeve „Začetnice“. Razun tega, da je svoje delo prav dobro izveršil, nas je še to zeló razveselilo, da je govoril v lepi, gladki slovenščini.

Nato je g. Weiss obravnaval normalno besedo „Wasser“, ter se v cellem svojem izverstnem govoru pokazal spretnega učitelja skoz in skoz.

Pri na to sledeči debati zanimal nas je prav posebno govor g. Rupnik-a. Razlagal nam je namreč način, po kojem on otroke v prvem čitanju vadi in uči. Rudeča nit njegove bralne metode je: „Beseda, s katere se izvzame dotični glas, pomenja naj reč, podobno črki, katere glas predstavlja.“

Društveno vodstvo naznanja, da se je po nekem odborniku (g. V. Jarcu) sprožila misel, naj celj. učit. društvo poprosi g. Ed. Musil-a, naj on svoje izverstne lepopisne in risalne zvezke tudi v slovenskem jeziku na svitlo da, da bodo za naše slovenske šole pripravnejši. Društvo enoglasno ta predlog sprejme. G. Weiss naznani, da se je letošnjega razpisanja daril za primerne podobe na Musilovih zvezkih tudi on vdeležil ter predlagal razne krajne čertice slov. dežel. G. Miklavc izraža željo, naj bi se Musil pri podobah na svojih zvezkih tudi oziral na nižjo skupino ljudskih šol; kajti ti zemljevidi na zadnji zvezkovi strani za male otroke pač nimajo nobenega pomena.

Ko društvo vse to na znanje vzame, priporoča še g. Brezovnik ravno izišlega „Slovček a“, zbirke šolskih pesmi za vse skupine, ki jih je vglasil in izdal g. A. Nedved in jih je ministerstvo za uk in bogočastje z ukazom

od 9. septembra 1879 št. 13215 za rabo pri poduku v ljudskih šolah dovolilo. (Glej „Slovstvo“ Ured.)

S tem se je končalo zborovanje ob $\frac{1}{2}$ 2 popoldne.

Tone Petriček.

Vranski okraj. Spodnje štajerski učitelji imamo tedaj zopet svoj pedagogični list! Verjemite mi, blagi kolegi, da vsacega, se katerim sem še govoril o novi izdaji slovenskega šolskega lista, zelo veseli, da se zopet postavimo na svoje noge, da imamo pisan šolski list v tistem jeziku, kojega rabimo vsi (?) kot učnega. Bodi tedaj prisrčno pozdravljen, „Popotnik“! Pridi k vsakemu izobraženemu učitelju in šolskemu dobrotniku, gotovo bodeš prijazno sprejet! Gojili in podpirali bodemo tvoje mlade moči, da nam ne onemagaš, da postaneš krepak in da dosežeš visoko starost. Podpirali te bodemo materialno — a tudi duševno. Hiteli ti bodo sodelovalci na pomoč iz lepih mest in prijaznih trgov, iz prostrane dolinske vasi, kakor tudi s hribovskega sela. Marsikateri, kojemu se je že tinta na peresu posušila, ker ni imel prilike, a morebiti tudi volje ne, v kak pedagogični list pisati, prebudil se bode, ter staro delovanje zopet pričel.

Na delo tedaj, vrli bratje! Pomagajmo si sami do više omike in daljnega izobraževanja!

Obrnimo se pa tudi do znanih roddoljubov! V vsakem kraju je gotovo eden ali še več, kateremu je obstanek našega lista v resnici mar, kateri bode rad podpiral naše podvzette. Edina naročnina slovenskih učiteljev napravila bode listu le životarenje, — gmotna podpora od strani roddoljubov oživela pa bode list ter mu okrepila živce.

Se ve da, naj bode list na podlagi novih šolskih postav uredovan.*) Večina ljudstva, hvala Bogu, da morem to reči, večina ljudstva pozna blagor nove šolske postave, ji nikakor ni sovražna, ker ve, da se mladina podučuje v vseh predmetih, da si prisvoji dosta věd, katere ji bodo gotovo koristile v prihodnjem življenju. — Bodino tedaj delavni v blagor naše mile domovine, naše nadepolne mladine in naše slajše prihodnosti; pred vsem pa — složni!

Vranski.

Od štajerskega Posavja. Ko bi Ti, dragi mi „Popotnik“, vedel, kako je posavskim učiteljem in učiteljicam v serce segla novica, da bo z novim letom začel izhajati novi slovenski šolski list, in sicer v Celji, v tem malem, a historično tako imenitnem mestu na Slovenskem! — Kterega koli sem vprašal: Kolega, ali se boš naročil na novi list? vsak me je nekako očitajoče pogledal in radostno djal, da se kaj takega že samo ob sebi razumé. Še iste dni, ko se je ta novica ob Savi raznesla, obljubili so učitelji sevniški, rajhenburški, videmski, zdolski in pišečki, da se hočejo na novo naše slovensko glasilo nemudoma naročiti. Enako bi mogel poročati gotovo tudi ta ali oni součitelj iz brežiškega in kozjanskega okraja od svojih sosedov, kajti pri nas je, rekel bi, vse vneto za napredek v šolstvu.

*) Se razumi samo ob sebi, Uredn.

Če priomaš tedaj v naše kraje med Savo in Sotlo, le zaupljivo potrkaš sé svojo drenovko na vsake duri, na vsaka vrata, kjer stanuje kak učitelj ali učiteljica, kajti zagotovljen znaš biti, da Te bodo povsod prijazno sprejemali in da se Ti bo odkazalo odlično mesto za pogernjeno mizo. In ko bi bil že utrujen, kar pri popotnikih nič nenavadnega ni, tedaj boš dobival pri nas mlajših in starejših tudi podpore in sicer ne samo telesne, nego tudi duševne, ker človek ne živi samo od kruha, — gostoljubnost slovanska se je pri nas, ob kranjsko hervaški meji, vkljub materijalistični dóbi še ohranila, in knjige imamo že koj oguljene.

Tedaj romaj k nam le prav pridno, če tudi ne vselej s polno torbo. Vsikdar si nam dobro došel!

Šentjur pod Rifnikom. Že dalj časa smo nameravali tukajšni učitelji osnovati kmetijski nadaljevalni poduk za fante, koji so vsakdanjo šolo že zveršili. Po večkratnem poduku starišev in osebnem nagovarjenju fantov od strani učiteljev v tej zadevi, se je do sedaj trideset fantov v prvi tečaj tega poduka oglasilo, tako da nam je bilo mogoče meseca novembra p. l. omenjeni poduk začeti. Nauk ta se verši ob četertkih in nedeljah dopoldne po dve uri. Podučevanja se vdeležujejo vsi učitelji tukajšnje šole kakor tudi gospod Dr. Gust. Ipavice, koji stvar jako hvale vredno pospešuje.

Novice in drugi stvarl.

(**Odločba.**) Z razpisom dne 18. decembra 1879 št. 2317 je deželni šolski svet objavil nektera olajšanja pri obiskovanju šole za 13 in 14 letne otroke.

Okrajni šolski sveti smejo po tem razpisu, kakor do sedaj predlagati dež. šolskemu svetu oproščevanja otrok dveh najvišjih starostnih razredov od obiskovanja šole v poletnem tečaju.

Ti predlogi se stavijo na podlagi skupno sestavljenih vlog krajnih šolskih svetov ali pa na podlagi posameznih prošenj staršev ali njih namestnikov.

Pravice do tek olajšanj pa nimajo :

- a. otroci iz mest in večjih trgov (izvemši take, otroke, ki so iz kmeških občin, pa obiskujejo mestne ali teržanske šole ;
- b. otroci, ki do dovršenega 12. leta niso pridno obiskovali šole ali ki so iz kterih koli vzrokov še le pozno vstopili v šolo ter se niso potrebnjših predmetov naučili ;
- c. večinoma tudi otroci, kteri obiskujejo enorazrednice s poldnevnim podukom. Ti otroci se smejo le ob času nujnih gospodarskih del ob silni potrebi in le na kratek čas oprostiti.

Če je katera šola tako prenapolnjena, da to daje staršem vzrok in priliko, 13 in 14 letne otroke ne pošiljati v šolo, tedaj ima okrajni šolski svet dolžnost, skrbeti za to, se bodo ti otroci podučevali čeravno ne tako obširno, kakor bi bilo želeli.

Sploh imajo šolske gosposke dolžnost, gledati na to, da se tudi pri 13 in 14 letnih otrocih, kar mogoče postava izpolnjuje ki se tiče osemletne šolske dobe.

(Pregled šol v celjskem okraji.) Z denašnjim dnevom je v političnem okraju celjskem, obsegajočem sodnijske okraje Celje, Vransko, Konjice, Šmarje, Gornjigrad in Laško 72 javnih narodnih šol in tri privatne šole, ki brojijo skupaj 16199 za šolo ugodnih in 11649 šolo obiskajočih otrok. Učiteljev je 115, tedaj spada na enega učitelja 101 otrok. Med navedenim številom učiteljev je 28 nadučiteljev, 40 definitivnih in 9 začasnih učiteljev, 5 definitivnih in 14 začasnih podučiteljev, 8 začasnih podučiteljic in 11 namestnih učiteljev brez spričal. Razun teh še služi tudi 21 učiteljic za ženska ročna dela. Pred kratkim so bili penzionirani: nadučitelja Jože Brinšek v Šmarji, Janez Miglič v Ločah in učitelj Valentin Končan pri sv. Hemi.

Razširjene so šole: Sv. Juri pod Tabrom v dvorazredno in in Braslovče v trirazrednico.

(Premembe pri učiteljstvu.) Gg. Kline Jož. učitelj v Artičah postal je tukaj nadučitelj; Wieser Hel. pride za učiteljico ročnih del v Čadram; Petriček Tone za def. poduč. v Žavec; Prešern Kat. in Razlag Ernestina ste postale def. poduč. v Brežicah; Žiber Franc. naduč. v Vurmbergi; Kelc Jan. učitelj pri sv. Barbari v Halozah.

(Zahvala.) Vsem blagim dobrotnikom, ki so pripomogli, da so se učenci celjske okolice na praznik nedolžnih otročičev z obleko obdarili, se v imenu obdarjencev priserčno zahvaljuje šolsko vodstvo celjske okolice.

Znani rodoljub in posebni prijatelj mladini, gospod Dr. Gust. Ipavic je podaril tukajšnji šolski knjižnici 18 podučljivih knjig, za kateri cenjeni dar se v imenu šolske mladine priserčno zahvaljuje šolsko vodstvo v št. Jurji n. j. ž.

Listnica.

Vsem gosp. dopisnikom se po tej poti prijazno zahvaljujemo za poslane spise, ker nam ni mogoče, vsakemu posebej se pismeno zahvaliti. Kar se do sedaj ni porabilo, pride v prihodnje na versto. Le prosimo, da nam še zana-prej svoje spise blagovoljno pošiljajo. Posebno gosp. učitelje in učiteljice va-bimo na marljivo sodelovanje.

Uredništvo.

Vabilo na naročbo.

Pervi list pošljemo vsem šolskim oblastnijam, čitalnicam, vredništvom na Slovenskem, gg. učiteljem, duhovnikom, sploh vsem znanim domoljubom in prijateljem šolstva — s prijazno prošnjo, naj pospešujejo naše podvzetje nekaj s tem, da si sami naročijo „Popotnika“, nekaj pa tudi s tem, da mu pridobivajo novih naročnikov.

Prihodnji list se bo poslal samo p. n. naročnikom.

Opravništvo.

Theofil Drexel v Celji

prodajalec knjig, umetnostnih izdelkov in muzikalij, založnik robe za risanje in pisanje, kakor tudi tiskovin, priporoča se za natančno oskerbovanje vseh literarnih novosti.

Vse, kjerkoli naznanjene knjige, muzikalije in časopise oddaja in po ravno taki ceni, vsako pomanjkljvo delo dopolnjuje.

Naročuje na dopošiljatve vseh zvezkov beletrističnih in znanstvenih časnikov, koledarjev in molitvenih knjig.

Knjižice s podobami in povesti za mladino.

Glavna zaloga c. kr. šolskih knjig, zaloga novih slovenskih in nemških tiskovin za šole.

Šolskih zemljevidov za na steno in učnih pripomočkov.

Kamenitih in elastičnih tablic, pisank in risank kakor tudi vsakoverstne druge šolske robe.

Obertnijskih knjig, knjig za kopiranje in notice.

Tiskovin za šole, občinske in župnijske urade, raznih tint za pisavo in kopiranje.

Vse baže svinčnikov, jeklenih peres, papirja za risanje, pisma in pisavo.

Papir za pisma in zavitki v prav okusnih oblikah.

Theofil Drexel-jeva prodajalnica knjig v Celji.

Geigerjeva bukvarnica

v Celji

priporoča svojo obširno zalogo :

tiskovin za šole, župnijske in občinske urade,
šolskih in molitvenih knjig, koledarjev, pisank s slovenskimi in nemškimi napisi,

papirja za risanje, pisma in pisavo

v vseh bažah,

svinčnikov, kred in raznih tint kakor vsakoverstne druge šolske robe.

Ed. Musilova zaloga šolskih pisank.

Bureau: I. Tuchlauben 6 na Danaju.

Slavnim c. kr. šolskim oblastnijam, kakor tudi čestitemu učiteljstvu

naznanjam,

da je visoko c. k. ministerstvo za uk in bogočastje z odlokom dne 3. novembra p. l. št. 16690

moje pisanke s podobami iz zgodovine naše očetnjave in drugih znanstvenih predmetov

vnovič dopustiti javilo, toraj odpade od gospoda Henrika Feitzingerja v Teschenu kot reclame za njegov fabrikat vporabljena okolščina, da mojim pisankam dopustilna izjava novejšega data manjka. Se serčno zahvalo za to, da se čestito učiteljstvo ni motiti pustilo v zaupanju do mene, katero mi že skozi leta izkazuje, združenjem prošnjo za nadaljevanje podpore, katero mi je vsikdar do zdaj v mojem podvzetju tako prijazno skazovalo.

Moja nova izdaja pisank, ktera je vsled razpisa daril „z zjedini“ močmi iz učiteljskih krogov samih izšla, bila je povsod radostno sprejeta; mnogobrojni prihajajoči in cenjeni mi predlogi bodo tudi za naprej pod vodstvom izvedenih pedagogov narboljšo vporabo našli, in tako si upam cenitev mojih pisank mirnega serca razsodbi strokovnjakov prepustiti.

Na Danaju dne 10. novembra 1879.

E. Musil

centralni direktor delniškega društva za papirne tovarne
v Neusiedl.